

Palestina: Gaza v
plamenech *str. 2 - 4*

Noam Chomsky o krizi
ze 30.let *str. 6*

Krize a alternativy
str. 7 - 10

Solidarita

PROTI VÁLCE A GLOBÁLNÍMU KAPITALISMU

ČÍSLO 29

Česko

Gaza

2009

Itálie

Řecko

Vítejte v novém roce

Palestina: Apartheid, genocida, holocaust

Byl jsem připraven, znám otrocky proamerická stanoviska havlovců dominujících české diplomacii jako jsou Schwarzenberg a Vondra.

Přesto mě polil studený pot studu, když jsem na Britských listech četl stanovisko českého mluvčího předsednického úřadu EU Potužníka, že akce Izraele je pouze akcí obrannou.

Plán

Izrael současný masakr v Gaze pečlivě plánoval. Ministr obrany Ehud Barak pověřil armádu přípravou útoku před více než šesti měsíci v době, když se dojednalo příměří s Hamásem, jak píše izraelský deník Haaretz. Nyní jsme svědky úkladných vražd, ne sebeobranu před podomácku vyrobenými raketami. To je jasně vidět i ze statistik samotného izraelského Ministerstva zahraničí.

Hnutí Hamás po vyhlášení půlročního smíru v červnu nejen samo dodržovalo klid zbraní, ale přinutilo k jeho dodržování po počátečních potížích i další organizace jako např. Islámský džihád.

Bojové letouny F-16, které nyní bombardují Gazu fosforovou municí, jsou placené vládou USA, která hodlá darovat Izraeli v příštím desetiletí celkem 30 miliard dolarů vojenské pomoci.

Jedna z nejmodernějších vojenských mašinerií světa se svými tanky, vrtulníky, letouny, atomovými střelami se vrhá na obyvatelstvo, které se snaží držet v absolutní chudobě. Pásmo Gazy je 30km dlouhé a 8km široké a má milión a půl obyvatel, takže na ploše o trochu větší než Brno nebo dvou třetin Prahy žije obyvatelstvo Prahy a Brna dohromady.

Půlka populace jsou děti a z nich půlka již před aktuálním útokem trpěla posttraumatickým stresovým syndromem.

Izraelská blokáda území od června r. 2007 vedla k uzavření 95 procent průmyslu v Gaze a nyní jsou tři čtvrtiny obyvatelstva závislé na humanitární pomoci.

Přípravy

Hamás 19. prosince prohlásil, že půlroční příměří neprodlužuje, protože Izrael již od začátku listopadu znovu výraz-

ně omezil příliv humanitární pomoci OSN a dalších organizací a obnovil smrtící nájezdy na území Gazy.

Zjevně šlo o přípravu na útok, do Gazy nebyly vpouštěny základní léky a jen minimum potravin, pohonných hmot a elektřiny, pobřežní hlídky znemožňovaly rybařům lovit atd.

V polovině prosince navíc izraelské úřady zatkl Zvláštního zpravodaje OSN za lidská práva Richarda Falka, který se chtěl dostat do Pásmu Gazy, a poslaly ho zpět do Spojených států. OSN toto jednání popsalo jako „bezprecedentní“, z hlediska příprav na válku však dává smysl. „Veřejnoprávní“ Česká televize o tomto všem mlčí, ba ani nezmiňuje, že Izrael jejím reportérem stejně jako všem ostatním novinářům dlouhodobě znemožňuje přístup do Pásmu Gazy.

Egypt sdílí s Pásmem Gazy kus hranice a město Rafáh je rozděleno na palestinskou a egyptskou část. V Egyptě vládne již od roku 1981 stanné právo a prezident Mubarak toto stanné právo dokonce zapsal do ústavy, společně s neoliberalními reformami. Mubarak je klíčovým spojencem USA na Blízkém Východě a dostává od nich po Izraeli nejvíce finanční podpory.

Mubarak otevřeně spolupracuje s Izraelem a neprodyšně uzavřel i svou hranici s Pásmem Gazy. Tzipora Livni, izraelská ministryně zahraničí, měla svou první tiskovou konferenci po zahájení povánočního útoku po boku Mubaraka v Káhiře.

Cíle

V té době jeden důstojník izraelské armády prozradil skutečný cíl útoku: způsobit „nejvyšší možný počet“ obětí a „poslat Gazu o celá desetiletí do minulosti“. Další mluvil o potrestání nejen Hamásu, ale i „civilistů, kteří jim umožňují vypalovat střely a zmizet“.

V této souvislosti stojí za zmínku i „Doktrína Dáhija“. Dáhija je hustě obydlené jižní předměstí Bejrútu. Během

invaze do Libanonu izraelská armáda tuto čtvrt srovnala se zemí.

2. října 2008 oznámil izraelský generál Eisenkot tisku: „Co se stalo v bejrútské čtvrti Dáhije v r. 2006 se bude stát v každé vesnici, ze které se střílí na Izrael. Použijeme neúměrnou sílu a způsobíme tam velké škody a ničení. Z našeho pohledu to nejsou civilní vesnice, nýbrž vojenské základny.“

Nejedná se o doporučení, ale o schválený plán“.

Někteří evropští politici volají po oboustranném klidu zbraní.

Tím však také podsouvají, že se jedná o konflikt dvou rovných stran spíše než o jasnou agresi hlavního spojence USA v regionu. Jak je takový názor směšný by mělo být jasné po prohlížení fotek na palestinian.ning.com či <http://www.cbc.ca/world/story/2009/01/03/gaza.html>

Izrael zničil modlitebny, obytné domy, univerzitu, školy včetně American International School, policejní stanice, televizní studia, parlamentní budovy, nemocnice. Přesto opakuje, že tažení je zaměřené pouze proti Hamásu a že dokonce chrání civilní obyvatelstvo před „radikály“.

Už před začátkem pozemní invaze bylo zabito 480 lidí a zraněno 2400. Izrael přitom nepovažuje policisty za civilní profesi a ani žádného dospělého muže za civilistu, a OSN a potažmo média tuto statistiku přebírají bez mrknutí oka.

Izraelský deník Haaretz psal 30. prosince: „Kdokoliv vydal rozkazy na vyslání stanných letounů... věděl o velkém množství škol, které se nachází v přímém sousedství s cíly útoku – obzvláště policejních stanic. Také věděl, že přesně v 11.30 hod. v sobotu, v době překvapného přepadení, budou v ulicích všechny děti Pásmu – půlka po dopolední školní směně a ostatní na cestě na odpolední směnu.“

Důvody

Existují tři hlavní důvody,

proč útok probíhá nyní. Bezprostředním a nejlépe uváděným jsou blížící se volby v Izraeli. Mnohem důležitější je však, že se Izrael snaží překonat porážku utrpěnou během své invaze do Libanonu v létě 2006. Chce svému americkému sponzorovi znovu dokázat svou užitečnost, ba nepostradatelnost.

A další důvod je snaha o kontrolu nad Palestinci a širším regionem svržením demokraticky zvolené palestinské vlády Hamásu.

Možná se také někdo v Izraeli obával obratu ve Spojených státech a tlačil tak na útok ještě před nástupem Obamovy vlády.

Povaha

Takže hlavní důvody masakru leží jednak v samotné povaze Izraele, rasistického státu založeného na ideologii militantního nacionalismu importovaného z Evropy začátku minulého století, a na hromadném vyhánění původního obyvatelstva.

Ilustrace: maps.jpg

Původní heslo „Země bez lidí pro lid bez země“ záměrně ignorovalo, že Palestina byla naopak od nepaměti hustě obydlená. První stálá osídlení tu vznikla před 14 tisíci let a v regionu se nachází kolébka zemědělství a všech civilizací ve střední a západní části Euroasie.

Bývalý americký prezident Jimmy Carter nebo Zvláštní zpravodaj OSN pro lidská práva Prof. John Dugard jsou nejznámější z dlouhého seznamu lidí, kteří považují izraelský režim za „apartheid“ nebo za ještě horší.

Izraelský historik Ilan Pappé mluví o genocidní strategii Izraele vůči Palestincům.

Již zmíněný Zvláštní zpravodaj OSN za lidská práva prof. Richard Falk je americký žid a mluví o palestinském holocaustu.

Izrael dlouhá léta popíral samotnou existenci Palestinců a označoval je jako Jordánce. Dlouhá léta využívala izraelská ekonomika levné pracovní sí-

ly palestinských běženců. Pak se zhroutil sovětský blok a nastal velký exodus tamních židů, kteří většinou chtěli jinam, ale neměli jinou možnost než emigrovat do Izraele. Palestinci přišli o práci a Izrael nyní chce, aby „palestinský problém“ nabobtnal „zmlou“.

Právo

I čeští apogeti Izraele se odvolávají na „právo národů na sebeurčení“. Třeba připomenout, že ti sami lidé toto právo nechtějí dát Jižní Osetii, Abcházii nebo Kurdům.

Jako Němec bych židům rád přenechal část německého území. Ale Palestinu? Chtěl bych slyšet kvílení českých zastánců Izraele, kdyby si rumunští Romové vzpomněli na nějaké své staré pověsti a prohlásili českou kotlinu za zemi zaslíbenou a Praga za její hlavní město. Brusel by pak dojednal kompromis, že obyvatelstvu Čech zůstanou Plzeňský kraj a Vysočina, ale samozřejmě tak, aby nebyla ohrožena bezpečnost nového státu ze strany slovanských teroristů.

Mocnosti

Bez podpory imperiálních mocností, nejdříve Britů, nyní Američanů, by Izrael nikdy nevznikl a ani by dlouho nepřežil. A je to právě globální imperiální politika USA a jejich „Válka proti teroru“, která vytvořila kontext izraelského útoku na Gazu.

Agrese proti Afghánistánu a Iráku daly zelenou dalším státům – ať už gruzinskému útoku na Jižní Osetii, etiopskému tažení proti Somálsku nebo izraelské invazi do Libanonu.

Prohrané války USA v Iráku a Afghánistánu a ztráta kontroly nad Iránem zvyšují význam Izraele pro plány Spojených států na Blízkém Východě. USA chtějí dále vládnout celému světu a proto je střed euroasijského kontinentu pro ně strategicky klíčovou oblastí.

Svržení Hamásu v Gaze by ukázalo, že Izrael a USA mají stále sílu diktovat podmínky v regionu. Zcela bezprostředně má útok za cíl zavraždit Sýrii a Irán.

Obama chce částečné stažení vojsk z Iráku a posílení okupace Afghánistánu, jako hlavní problém vidí Irán. Přes všechny řeči o změně proto oznámil Obamův mluvčí zcela totožné stanovisko s Bushovými: vinu na útoku nese Hamás. Obama sám si však zatím netroufá jasně podporovat izra-

elskou agresi – podle průzkumu totiž jen 33 procent demokratů podporuje vojenskou akci proti 55 procentům, kteří žádají diplomatické řešení.

Krize

Celý svět se dostává do silně rozbouřených vod. Mezinárodní právo je za veselého přispění českých zahraničněpolitických kruhů na padrť, blíží se ekonomická krize nedozírných rozměrů a na horizontu je náhlá změna klimatu. Státy se budou snažit, aby za katastrofy platily ostatní a dostávat se tak do konfliktů. Společný budou mít jen zájem na tom, aby za krize platili nejslabší.

THOMAS FRANKE, VYŠLO TAKÉ NA BRITSKÝCH LISTECH, Více odkazů NA SOCSOL.CZ

Novoroční projev prezidenta

Letos jsem snad poprvé v životě sledoval novoroční projev prezidenta.

U tchyně stále běží televize, po svátcích jsme se už měli po krk, a kdo ví, třeba začne Klaus žvanit o klimatických změnách, to by byla přča.

Nakonec na klima nedošlo, ale exceloval i tak.

Začal s tím, že „tržní ekonomika jediná vede k prosperitě“ a po r. 1989 „věděli jsme, že dostáváme šanci. Všem z nás se ji nepodařilo stejně dobře využít.“

Cože?! Ekonom a místo předseda první polistopadové vlády Valtr Komárek v rozhovoru zveřejněném 2. ledna rekapituluje politiku tehdejšího ministra ekonomie Klause: „Já jsem byl přesvědčen, že naším úkolem je převést ten obrovský průmysl, který Československo mělo, z kolabujících východních trhů na trhy západní. Tady byly desítky velkých závodů, které si dnes už lidí ani nepamatují.“

Proto jsem považoval za rozumné využít tehdejší centrální řízení k postupné decentralizaci. Ale byl jsem zaskočen svými někdejšími spolupracovníky, protože oni podle učebnic začali dělat jakýsi tržní model za každou cenu.

Tím hlavním nebylo udržet ekonomiku, ale předělat ji. Ono to jejich: „Když bude mít podnik vlastníka, okamžitě bude prosperovat, veškerá bída je v tom, že je to státní podnik. Je dokonce lepší, aby se podnik rozkradl, než aby byl státní“,

bylo strašně atraktivní. Vystupovali jako mesiášové, kteří nemohou nic zkazit, a z toho se stal politický program.“

I já si ještě pamatují Klausův výrok, že „na pět minut vypnul světlo“, tj. organizoval rozkrádání ve velkém, a nyní žadoní o tom, že všem se těchto pět minut „nepodařilo stejně dobře využít“?

Ale Klaus zřejmě čte moje myšlenky a má radu pro ty, kteří přišli jeho vinou o zaměstnání, o bydlení, o hodnotu svých kuponových knížek a kteří se 20 let plahočili, aby se dostali na ekonomickou úroveň bytů o půl lepší než před listopadem 89.

Ta rada zní: „Případný osobní neúspěch hledejme více v sobě než kolem sebe!“

A už se pustí do EU: „Chceme přispět k tomu, aby byla EU prostorem skutečně demokratickým, prostorem, kde je demokratické rozhodování co nejbližší k občanovi, kde je každý politik nucen, se občanům zodpovídat, a kde politik může být účinně kontrolován.“

To mluví ex-šéf strany, který znovu a znovu blokoval majetková příznání politiků? Strany, která učinila z institutu poslanecké imunity frašku? Strany, která společná na nákup poslanců pro své vládnutí, která tvrdošjně odmítá ukotvení referenda v ústavě? Která se stavěla a staví proti referendu o vstupu do NATO, o Lisabonské smlouvě a o vojenské základně USA?

Ale Klaus zřejmě zase čte myšlenky a pokračuje. Všimněte si vznešeného pluralis majestatis, ve kterém přednesl celý svůj projev: „Členství v Severoatlantické alianci je výrazem našeho zájmu na pevné transatlantické spolupráci. Té přikládáme velký význam.“

Ó jak vznešené, ty Vaše vazby transatlantické. Velká vodní plocha vyzařuje stejně mocnou magii jako kdysi mocná vazba slovanského pokrevního bratrství. Zde není patřičně mluvit o pochlebování či přísluhování, nikoliv, tu se jedná o transcendentální.

A už se občan Klaus věnuje pohromě, která se na nás valí přes velkou louži: „Rok 2009 bude rokem složitě ekonomického vývoje.“

Ó, ten krizový vývoj, pozor na něj.

„Nikdo nemá v ruce kouzelný proutek, jehož mávnutím by současné problémy zmizely.“ Ale pane Klausí, kampak jste odložil tu všemocnou tržní ekonomii ze začátku projevu?

Jako by mě slyšel, ten starý lišák: „Problémů se nezbavíme tím, že budeme přehnanými a ukvapenými zásahy státu zesilovány chyby, které k dnešním problémům vedly.“

No jo, kdyby ti úředníci tolik neotravovali ubohého bankéře Madoffa, kdyby stát nenařizoval, aby ratingové firmy daly všem věřitelům AAA, tak bychom dnes byli v klidu.

Avšak nyní se krize „dotkne některých našich podniků,

jejich vlastníků, jejich zaměstnanců i jejich rodin.“ Všimněte si rozlišení na vlastníky a zaměstnance. Další věta: Rok 2009 bude „pro vládu, pro podnikovou sféru i pro občany náročnější.“ Takže vláda, podnikatelé a občané.

A další věta: „Potřebujeme silnou, rozhodnou, dobrou a efektivní vládu... která nebude občany omezovat spoustou byrokratických opatření, zákazů a příkazů.“

Hbitě a šikovně zaměnil kategorie. Neboť snad po celé zeměkouli nikdo nevolá po byrokratických opatření omezujících občany neboli zaměstnance. Kde kdo volá po pevnějších pravidlech pro podnikatele, hlavně bankéře.

Takže Klaus volá po „silné, rozhodné, dobré a efektivní vládě“ – která nebude nic dělat. Nebo že by?

„Budeme potřebovat rozumné zaměstnance a zejména takové odbory, které budou vědět, jaký význam mají při překonání hospodářských obtíží udržení sociálního smíru.“

No jasný, udržení sociálního smíru nikdy nebylo věcí občanů-podnikatelů, ale vždy jen občanů-zaměstnanců, zejména pak občanů-odborářů.

Musíme přece „táhnout za jeden provaz.“ Je zase jednou jen otázkou, kdo na tom provaze bude viset. Jednoho kandidáta bych měl.

THOMAS FRANKE

Izrael: státní terorismus

Okupace představuje státní terorismus, který média prezentují jako obranu.

V souvislosti s palestinsko-izraelským konfliktem se na veřejnost dostává spousta mýtů, které mají ospravedlnit vznik a postup židovského státu.

Slovo terorismus se v médiích používá výhradně v souvislosti s arabskou stranou konfliktu. Naprostým tabu je militantní historie sionistických skupin, které se v boji za vznik státu Izrael uchýlovaly ke stejným teroristickým útokům na civilisty, které dnes tak odsuzují. V červnu 1946 židovská teroristická organizace Irgun zorganizoval výbuch v hotelu Krále Davida, při které zahynulo 91 osob a 46 bylo zraněno. Na tuto teroristickou akci se Židé převlékli za Araby. Použili tak taktiku, kterou použil například Hitler, když podpálil Říšský sněm a svedl to na komunisty. Stejnou taktiku používalo i NATO, které pod názvem Gladio organizovalo teroristické útoky, ze kterých byly během studené války obviňovány levicové organizace. Účel byl stejný. Přímět místní obyvatelstvo k odporu proti druhé straně. Mezi operace Gladio patřil například výbuch na hlavním nádraží v Boloně, v srpnu 1980. Zahynulo při něm 85 nevinných civilistů a 200 jich bylo raněno. 22. listopadu EU vydala rezoluci odsuzující tyto NATO organizované teroristické útoky.

Tato brutální taktika manipulace veřejného mínění tedy není nová, ale ani překonaná. Stačí se seznámit např. s obsahem tzv. Dagan Plan, plánem Meira Dagona, který byl poradcem Sharona. 17. prosince 2001 ve francouzském Le Mondu vyšel článek Sylvian Cypelové, který popisuje obsah Daganových plánů a operace Justified vengeance (Ospravedlnitelná pomsta). Byl to plán jak se zbavit Arafata a definitivně kolonizovat Palestinu. K ospravedlnění radikální vojenské akce měly posloužit Izraelem zinscenované teroristické útoky na vlastním území. Plán dokonce obsahuje i číselně vyjádřené množství mrtvých v časovém horizontu. Z útoků pak měli být obviněni Palestinci.

Ani tentokrát není pravda,

že Hamás nebyl vyprovokován.

Pokračující izraelská okupace představuje pro palestinské obyvatelstvo život v apartheidu, život v hledáčku izraelských ostřelovačů a všude přítomných vojáků. Izraelská vláda na okupovaných územích často vyhlašuje stanné právo, čímž naprosto znemožňuje

fungování společnosti, která je tak uvržena do domácího vězení bez jídla, bez léků, bez možnosti poslat děti do školy. Ale i když není zrovna zákaz vycházení, tak je Palestincům bráněno ve volném pohybu po jejich vlastním území, tzv. check pointy (kontrolní body) nutí Palestince na každém druhém kilometru procházet kontrolou dokladů. Na ozbrojených přechodech se tvoří nekonečné fronty a spolu s ponižujícím přístupem izraelských vojáků vůči palestinskému obyvatelstvu, vzbuzují v Arabech pocit naprosté bezmoci a zoufalství. Zvláště když po vedlejší oddělené silnici bez omezení jezdí židovští osadníci, kteří palestinské území dále pro Izrael kolonizují. Osadníci jsou stejně jako izraelští vojáci pozuby ozbrojení a často na Palestince také útočí. Zatím co osadníci mají zelené zahrady a bazény, tak Palestinci procházejí situa-

cemi, kdy mají k dispozici všeho všudy dva litry pitné vody na týden. Přitom zásoby vody jsou na jejich území. K vodě je Palestincům přístup však také odepírán. Toto omezení bylo navíc podtrženo výstavbou více než osmimetrové zdi, která neodděluje okupovaná území od Izraele, ale stojí povětšinou uvnitř okupovaných území.

veň argumentu „kdo si začal“, tak pravdu na izraelské straně opět nenajdu.

Jak píše Daniel Veselý v článku s názvem „Lze utrpení statisíců na obou stranách vůbec nazývat „pohádkou“?“

„18. prosince oznámil předák Hamasu Ayman Taha, že „příměří nebude obnoveno, protože nepřítel nedostal svým závazkům zmírnit blokádu Gazy.“ Podle agentury Reuters Hamas 5. listopadu vypálil tucty raket na Izrael POTÉ, co izraelské síly zabily šest palestinských bojovníků a později sedmého. Rakety, které dopadly na izraelské město Aškelon, nezpůsobily žádnou újmu. Izrael v ten den uzavřel všechny přístupové cesty do Pásma.“

Vojenské akce okupanta se nedají označovat za obranu, ale za agresi. Navíc, i kdybychom přistoupili na argumentaci, že Hamas si začal, to přeci neopravňuje Izrael vybombardovat civilní oblasti, kde žije více než 4000 obyvatel na kilometr. To je jako kdyby Baskové vyhodili do povětří nějaký objekt španělské vlády a španělská armáda by na oplátku vybombardovala celé Baskicko. Izrael bombarduje domy, universitu, lékárnu, zničil polovinu ambulancí v Gaze

Připomeňme si nedávné události v Řecku, kde policie usmrtila mladého studenta. Tato smrt vyvolala solidaritu a silné protesty po celém Řecku i v dalších zemích. Tak si představte tento případ a vynásobte ho ročně stovkami podobných případů v Palestině. Protože to je realita, ve které Palestinci žijí každý den izraelské okupace.

To, že tuto logiku média v zájmu Izraele a jeho strategického spojence Spojených států ignorují, je cynická realita moci v rukou nekolonialistů.

JANA RIDVANOVÁ

Utajená generální stávka

Itálie 12. prosince prodělala generální stávku, vyhlášenou největším odborovým svazem, Confederazione generale italiana del lavoro-CGIL, s více jak 6 milióny členů. Ačkoliv se stávky nezúčastnily další dvě největší odborové centrály, účast byla dobrá: stávky se zúčastnilo až třikrát více pracujících než je členů CGIL a do ulic vyšlo víc jak milión a půl lidí, ačkoliv v Itálii byly jedny z největších povodní za poslední desetiletí. To vše za naprostého mlčení médií, které stávce často věnovaly jen okrajové články. O stávce nám poskytl interview Sergio Bellavita, generální tajemník v kraji Emilia-Romagna největších kováckých odborů v Itálii Fiom-CGIL a člen antikapitalistického hnutí Sinistra Critica.

Sergio, jak hodnotíš generální stávku? Podle informací mainstreamových médií a politiků byl 12. prosinec naprosto normální den.

Generální stávka byla úspěšná, ačkoliv největší odborové svazy již roky nedostatečně zastupují potřeby pracujících. Tradičně některé odborové svazy, jako kováci, byly více bojovné a jiné mají více problémů s mobilizací kvůli větší vzdálenosti od pracujících. Velká média nejdříve mluvila o stávce, aby podtrhly odtržení CGIL od ostatních větších odborových centrál, ale den po stávce odporně zamlčely milióny pracujících v ulicích a velkou účast zaměstnanců na pracovištích. Můžu klidně říct, že pokud by 12. prosinec byl klidným den, tedy pokud by stávka byla neúspěšná, velká média by určitě detailně informovala o neúspěchu celé akce. Na druhou stranu velká účast pracujících v ulicích a na pracovištích dokazují více jak cokoliv jiného, že důvody ke stávce byly pochopeny a vzaty za své zaměstnanci.

Stávka byla vyhlášena proti řešení ekonomické krize, navržené Berlusconiho vládou. Jaké jsou vaše alternativní řešení?

Ano, hlavním důvodem stávky je opozice návrhům Berlusconiho vlády v sociální a ekonomické oblasti, které jsou na hony vzdálené od pozitivního řešení dramatických důsledků krize, které již začínají pociťovat milióny pracujících. Tato věc je jasná, pokud bereme v úvahu, že rozpočet byl vypracován před šesti měsíci, kdy o krizi ještě nebylo plně slyšet, a že Berlusconi chce v příštích letech dosáhnout rozpočtu bez schodku. My jsme navrhli konkrétní, byť někdy částečná řešení, která jsou ale schopná dát okamžitou odpověď na snižující se mzdy a důchody, odstavení zákona imigrační zákon Bossi-Fini, aby

přistěhovalci, kteří nemůžou najít práci, neztratili povolení k pobytu, zvýšení sociálních jistot a jejich rozšíření na flexibilní pracujících.

K těmto návrhům je nutné také přidat odmítnutí reformy vyjednávání mezd navržené italským svazem průmyslu (Co-

V Itálii jsme svědky dosti paradoxní situaci, která je ale dosti podobná jiným situacím v Evropě. Na jedné straně existuje dosti živá a pestrá sociální levice, která, jako v případě studentského hnutí Onda (hnutí „Vlna“, o kterém jsme informovali v minulém čísle

findustria), která by omezila působnost odborů a jejich sílu při vyjednávání mezd.

Sinistra critica je antikapitalistickou organizací. Jakým způsobem se antikapitalistická levice angažovala ve stávce?

Poprvé vyhlásily společně s CGIL stávku i základnové (tj. ty, ve kterých jsou sdružení zaměstnanci pracujících na vojenských základnách) a alternativní odbory, což je důležitým faktem, na kterém má Sinistra critica velkou zásluhu. Bylo také důležité, že se vytvořilo spojení mezi hnutím studentů, v boji proti reformě a pokusu o demontáž veřejného školství, a odbory. Stávka sice nemůže smazat zpoždění CGIL ve vytváření bojů, a ani nemůže nechat zapomenout chybějící programový profil, který by překonal tripartitní vyjednávání, které způsobilo mnoho škod pracujícím.

Solidarity –pozn. red.), dokáže vytvářet silnou, prodlouženou a alespoň částečně úspěšnou mobilizaci zdola. Na druhé straně se politická levice jeví jako neschopná prosadit nějaký alternativní projekt, a jeví se spíš jako stranická byrokracie neustále hledající mocenská místa. Co si o tom myslíš?

Levice platí obrovskou daň za to, že se zapletla s politikou Evropské unie a centrálních vlád. Je ale nutné rozlišovat mezi levicí, často i radikální a komunistickou, která je ochotna vládnout, a zcela antikapitalistickou levicí. Pád levice ochotné vládnout, pád, za který může jen ona sama, často přivádí do nesnáží i antikapitalistickou levice. Deziluze a pesimismu se totiž rozšiřuje mezi členy a sympatizanty levice, kteří věřili ve změnu skrz vládu, a někteří jednoduše přestanou být aktivní. Bohužel

toto zvětšuje problémy antikapitalistické levici a nepomáhá jí. Bude třeba mnoho let, aby se znovu obnovil vztah mezi levicí a její společenskou užitečností. I díky tomu je Evropa jeden z mála kontinentů, který se posunuje doprava, a to i přes určitou čilost sociálních hnutí, jak říkáš ty. Buď se politická levice osvobodí od podřízenosti trhu a vůle účasti ve vládě, a vytvoří znova základy pro své bytí a akci, nebo jednoduše zmizí. Sinistra critica byla vytvořena právě kvůli hledání nové politiky, která má podstatu v opozici a sociálním konfliktu, s vědomím, že buď je levice antikapitalistická, nebo splyne s politickým středem. To, co mnozí v Itálii ještě nepochopili.

I v České republice začínáme pociťovat důsledky hospodářské krize, podobně jako v jiných místech Evropy a světa. Myslíš, že je možné vytvořit společný evropský odborářský nebo antikapitalistický boj proti důsledkům a řešení krize?

Bylo by to potřeba, myslím si, že je nutné oživit zkušenost evropských pochodů proti flexibilnímu zaměstnání z poloviny 90. let, které dokázaly vytvořit první celoevropské mobilizace, a které dokázaly vytvořit mnoho důležitých synergií a také předejmut politické zkušenost ze začátku třetího tisíciletí. Pokud evropské odbory chtějí mít nějakou budoucnost, musí jasně říci, co jsou zač rozhodnutí Evropské unie, neboli že jsou nepřátelská vůči právům a zájmům pracujícím. Naopak odbory musí vytvořit boje za přerozdělení bohatství, za rozšíření sociálních jistot, a proti flexibilním formám práce.

Děkuji za tvoje odpovědi a přeji mnoho úspěchů ve vašich odborových a politických bojích.

JAKUB HORNÁČEK

Naděje a zoufalství

Noam Chomsky slaví tento měsíc své osmdesáté narozeniny. V tomto článku se zabývá vítězstvím Baracka Obamy, současnou ekonomickou krizí a svými vzpomínkami z dětství, utvářené krizí ze třicátých let.

Jsem dost starý na to, abych si pamatoval krizi. Některé mé rané vzpomínky se týkají lidí, kteří přicházejí ke dveřím a prodávají hadry. Většina ze širšího příbuzenstva byli nezaměstnaní, všechny mé tety byly švadleny. Mezi mé nejvýraznější vzpomínky patří vzpomínky na to, jak jsme jeli v trolejbusu s matkou kolem továrny, kde bezpečnostní složky byly stávkující ženy, a to, jak jsme jednu šli s otcem do pro mě impozantní budovy, kde se otec snažil získat nějaké peníze, ale nemohl – jeho banka byla zavřená.

A ovšem v pozadí, v polovině třicátých let jsme zažili nárůst fašismu, což bylo i na místní úrovni znepokojující. My jsme byli jediná židovská rodina v irském a německém katolickém prostředí, které bylo prakticky antisemitské, nacistické, tak se to všechno slévalo. Podle toho, co si pamatuji a podle toho, co jsem přečetl, byl mezi tehdejší situací a dneškem výrazný rozdíl. Byl zde pocit naděje, což je něco docela jiného, než dnes.

Nyní vládne ve společnosti pocit skleslosti a neštěstí a toho, že se nedá nic dělat. To najdete dokonce v průzkumech, nemusíte se spoléhat jen na pocity. Nyní se v USA osmdesát procent populace domnívá, že země jde špatným směrem a že vláda je vedena zájmy hrstky velkého byznysu, který si hledí svých cílů, nikoliv zájmy lidí.

Hodně se mluví o tom, jak Obama nabil mnoho mladých lidí, o obrovském organizačním úspěchu atd., ale to je zavádějící. Ve skutečnosti media to řekla více či méně správně. Poukázala na to, že zorganizoval armádu, která poslouchá rozkazy.

V Boston Globe, možná nejliberálnějším časopisu v zemi, se těsně po volbách v titulním článku objevilo to, že na volbách je nejlepší to, že Obama nemá žádné dluhy. Zorganizoval si obrovské voličstvo, ale byli to voliči, kteří byli organizováni, aby dali svůj hlas a agitovali přes telefon.

Neuvalili na něj žádné dluhy, nebylo to voličstvo, na jejichž požadavky by odpovídal.

Na druhé straně spektra publikoval Wall Street Journal podobný článek, také chválící Obamu, a tvrdil, že to byly velké volby, protože ukázaly, jak demokratickou zemí jsme. Ale někdo poukázal na to, že Obamova armáda sympatizan-

ty obyvatelstva. Měli velké téma, o které se bojovalo „vodní válce“ před pár lety, když lidové organizace vyhnaly Světovou banku a společnost Bechtel ze země, protože chtěli privatizovat vodu.

Významné počty

Jejich kandidát nebyl někdo, kdo jim dával instrukce.

tů nyní čeká na další instrukce. „Na jaké zvonky u dveří máme zazvonit, když budete chtít prosadit nějakou legislativu?“ To je radikálně odlišné od fungování demokratické společnosti.

Na západě je zvolení Obamy pokládáno za zázrak, který se může stát pouze v USA. Dobře, podle západních standardů je to správně. Na druhou stranu, ve Třetím světě to není neobvyklé. Vezmeme, řekněme, Bolívii. V roce 2005 zde probíhaly demokratické volby takového druhu, o kterém si můžeme nechat jenom zdát, posílené tento rok referendem s dokonce větším počtem hlasů pro prezidenta. Evo Moráles byl zvolen masovým lidovým hnutím a byl z jeho řad. Pochází z nejutlačovanější části populace na západní polokouli, populace původního

To jsou demokratické volby. Třicátá léta toho měla hodně. Existovalo zde mnoho aktivismu a organizování, politicky byla velice živoucí, mohli jste zaslechnout široké spektrum politických debat a entusiasmů. Bylo zde obecné citění, že ačkoliv jsou věci tak zle, nějak se z nich dostaneme. Takto to dnes nikdo necítí, převládající pocit je mnohem negativnější, pasivnější.

Obamovi sympatizanti byli velmi energičtí a entuziastičtí, ale v zásadě se drželi instrukcí. Takže otázkou je, zda se z nich může stát organizované aktivistické hnutí, a to není v žádném případě nemožné. Pokud spočítáte, kolik lidí je zapojených do aktivismu, jsou to významné počty. Ale i fakt, že země přežívá více méně na dluhých má atomizující efekt. Znamená to, že každý bojuje za sebe.

Nikdo neví, co dalšího ekonomická krize přinese. Vedoucí představitelé Wall Street říkají, že jsme již v krizi třicátých let. Další říkají, že je velmi blízko. Faktem je, že nikdo doopravdy neví. Co se stane, je poměrně nejasné. Probíhá několik krizí: dvě právě teď a na třetí čeká. Ta, co je na titulních stránkách, je finanční krize, která je velice drastická, a je výsledkem financionalizace ekonomiky. Připomíná dvacátá léta, ale efektem je že skutečná ekonomika, výrobní základna společnosti, je vyprázdněna.

Pro velkou většinu obyvatel bylo posledních třicet let nejhorší v ekonomické historii USA. Žádné větší války, žádné velké recese, ale reálné mzdy stagnovaly, zatímco výhody upadaly. Pracovní hodiny vzrostly, infrastruktura zkolabovala, ale lidé si udržovali svůj životní styl díky zadlužování.

Celá země přežívala na dluhých. Ale kam to vede je těžko říci. Ve skutečné ekonomice je také recese, a odtud přicházejí skutečné ztráty místa, tlaky na mzdy atd. To jsou dvě recese. Třetím kostlivcem ve skříni je zdravotnický systém, který je beznadějně neefektivní a také velice krutý. Spousta lidí prostě nedostane zdravotní péči.

Zdravotní péče je v USA poskytována podle peněz, ne podle potřeby. Tak lidé mé úrovně příjmů dostanou lepší zdravotní péči, ale pokud strávíte malý čas na pohotovosti, uvidíte druhou stánku věci. Existuje zde zhruba padesát milionů lidí, kteří nemají jakékoliv pojištění a desítky milionů jiných, kteří nemají adekvátní zdravotní pojištění. Je to zprivatizovaný systém, jediný v průmyslném světě. Jeho náklady jsou dvojnásobné než v jiných průmyslových zemích a výsledky o mnoho horší.

Pokud je vaše zdraví připoutáno k práci, řekněme General Motors, a General Motors zbankrotuje, je vaše zdravotní péče. To vede k mnoha těžkým situacím a nezabezpečení. Obyvatelé vědí, co chtějí, po desetiletí velká většina požadovala systém ná-

rodního zdraví, ale to bylo typicky popisováno jako politicky nemožné.

Dobrý vhled do toho, jak byla země vedena, získáte pohledem na osud zdravotnické reformy v průběhu let. Už v roce 2004 to bylo v prezident-ské kampani nemyslitelné, a bylo to postřehnuto. Tisk komentoval to, že John Kerry by nemohl dosáhnout jakéhokoli zásahu vlády do systému zdravotnictví.

Tak co se změnilo? Je to samozřejmě otázka, pokud chcete vědět, jak funguje demokracie v USA. Veřejné mínění se nezměnilo, je to samé, jako bylo po desetiletí. Co se změnilo, je to, že se přesunul výrobní průmysl.

Průmysl byl velice vážně poškozen neefektivním privatizovaným zdravotnickým systémem. General Motors tvrdí, že vyrobit automobil ho stojí o 1000 dolarů víc v Detroitu než

v Kanadě. Když se výrobní průmysl, velká část amerického kapitálu, začne přesouvat, tak směr, kterým se vydává, získá politickou podporu. To je ta podstatná změna.

Důležitou otázkou je, jak lidé povzbuzeni Obamou, budou reagovat na nevyhnutelnou deziluzi, když nás nedovede do nebe. A on nedovede. Budou reagovat, jako reagovali lidé v šedesátých letech, když nadšení kolem J.F. Kennedy-

ho upadlo. Stanou se z nich organizovaní bojovní vůdci skutečné změny? Nebo prostě odpadnou? Nebo neposunou napravo?

Protože je zde také spodní proud – ten, který můžete slyšet na mítincích Sarah Palinové, a slyšet, pokud posloucháte rádio.

Je zde spodní proud, který připomíná věci, které si pamatují z dětství.

PŘEKLAD MARTIN ŠAFFEK

Rozhovor o ekonomické krizi:

Ekonomická krize, proč?

Ekonomická krize je v současnosti největším tématem novinových sloupků, televizních komentářů, rozhovorů u piva a v kavárnách. Především je to krize, která je málo srozumitelná, což ji přidává na magičnosti. Je ale také jasné, že se dotkne širokých vrstev obyvatel České republiky. Proto jsme položili několik otázek ekonomce a vysokoškolské pedagožce Iloně Švihlíkové.

Michel Husson i jiní alternativní ekonomové tvrdí, že dnešní krize je výsledkem světa nízkých a stagnujících mezd. Tato situace je pro západní Evropu a USA charakteristická od 80. let, neboli od vítězství takzvané neoliberální revoluce. Mohla byste vysvětlit, jaké jsou vazby mezi stagnujícími mzdami, úvěry a finanční a ekonomickou krizí?

Příčiny dnešní finanční - a do reálné ekonomiky se rozlévající - krize jsou rozhodně mnohem komplexnější než jen krize hypoteční a problém (ne) dostatečné regulace. Je třeba vzít v úvahu ekonomickou strukturu USA a podívat se, jak jednotlivé komponenty přispívají k růstu HDP. V USA je tradičně nejsilnější vliv soukromé spotřeby. Právě tahle složka HDP je nejlépe predikovatelná a zároveň silně koreluje se mzdami. Pokud určitá země prosazuje strategii mzdové deflace, pak dříve či později musí dojít k tomu, že spotřeba klesne. Ale tím pádem by kleslo i HDP a nejspíše docela výrazně. Buď to můžeme strukturálně řešit, anebo ten problém prostě „oddálíte“ tím, že rozvinete systém dluhů. Americká konzumní mentalita to samozřejmě ulehčuje. Dluh je poháněč ekonomické aktivity, pokud jste zadlužen, jste nucen (a to se týká i další otázky v případě ČR) brát jakoukoliv práci, prostě si nemůžete dovolit být nemocný nebo nezaměstnaný. Pokud je

zadlužení masivnější, tak ta ekonomika má vysokou dynamiku. Ovšem řešení je to jen krátkodobé.

Je třeba se ptát na příčinu deflační mzdové tendence. Proč stagnují mzdy, resp. v řadě oborů reálně dokonce klesají? Jednu z nejsilnějších mzdových deflací zažívá v posledních letech Německo, takže to není jev omezený jen na USA. Spolu s tím jde ruku v ruce silná příjmová polarizace. Údaje o produktivitě práce nejsou v souladu, to znamená, že tady něco nehraje. A tady se právě musíme podívat na strukturu ekonomiky. Ty rysy, zhruba od těch 80. let, byť již v 70. letech se objevují počátky,

jsou jednoznačné: přesouvání pracovních náročných výrobních procesů do levnějších zemí, konkurence sociální i daňová (dumping) z těchto zemí, posun ke službám. Ať jsou služby vychvalovány řadou ekonomů jako „moderní“ znak ekonomiky, tak přeci jen ta páteř je v průmys-

lu. Odtud se pak odvíjejí mzdy pro ostatní sektory. Když se té páteře zbavíte a přesunete ji např. do Mexika (USA), nebo tam tlačíte na mzdovou deflacii, abyste obstáli v mezinárodní konkurenci (Německo), tak se to nutně musí projevit v celé ekonomice. A ten nejzásadnější důvod nakonec: chronická nadvýroba. Současné moderní technologie potřebují stále méně pracovní síly. To jako by nebylo nic překvapivého,

koneckonců technologický pokrok vždycky „likvidoval“ určitá pracovní místa. Ale tentokrát se pohybuje na globálním trhu a hlavně nové technologie likvidují pracovní místa právě v průmyslu.

Otázka je, jestli se současný systém prostě nevyčerpá. Z tohoto pohledu se pak můžeme domnívat, že to, co předcházelo finanční krizi, mělo za úkol prostě oddálit nevyhnutelnou změnu systému - to nemusí být otázka ideologie, ale prostě technologického pokro-

ku, který vyžaduje jiné schéma výroby, dělby práce a vůbec společnosti. Samozřejmě, že do hry vstupují faktory jako je Glass-Steagall Act, který ruší omezení peněžního sektoru přijatá po zkušenosti z krize 30. let (oddělení komerčního a investičního bankovníctví), a tržní fundamentalismus.

Tato finanční krize, která už dávno není jen finanční, má spoustu podobných znaků např. s aférami typu Enron. Vykázat zisk za každou cenu, „normální“ zisk už není považován investory za dostatečný. A když už to reálně nejde, tak se zkouší účetní podvody, nebo ratingová agentura dá pochybným cenným papírům AAA. To už je pak „balení“ zmíněného problému. Hodně se hovoří o problému credit crunch, že je zamrzlý bankovní trh a není likvidita. Tak se to neustále omílá, ale když se podíváte na data, tak uvidíte, že ten problém je na straně poptávky po úvěrech a nikoliv nabídky. Prudce klesla důvěra v ekonomiku, rozšiřuje se pesimistické očekávání a nejen v ekonomice můžeme hovořit o tzv. sebesplňujících se proroctvích. U inflace je to typické a nejen tam. Tato krize podle mě není taková nějaká obyčejná krize, která se za rok přežene a vše zase pojedou po starých kolejích. Svým rozsahem je globální - zasáhla a zasáhne, byť v různé míře - všechny země světa. Současné problémy jsou podle mě mnohem hlubší

a tak je vysoce nepravděpodobné, že je vyřeší keynesiánské zásahy do ekonomiky, mohou situaci poněkud zmírnit, resp. oddálit systémovou změnu.

Proč jsou USA tak klíčové v rámci světové ekonomiky?

To důležité postavení USA má několik dimenzí. Abychom je pochopili, je třeba se vrátit trochu do historie. Současné postavení USA, které ovšem bude nevyhnutelně zeslabovat, je dáno několika faktory: vojensko-technologickou převahou, postavením dolaru a kulturní dominancí. Vojensko-průmyslový komplex je velice důležitý, to je jedno z mála průmyslových odvětví, kterých se USA ještě nezbavily. Ale tady naráží na bariéru ufinancovatelnosti. Dolar a jeho postavení zakotvené na Bretton-Woodské konferenci se často podceňuje. Ale to, že dolar je stále pořád světovou měnou číslo jedna, že je akumulován v devizových rezervách a že se v něm vyjadřují ceny ropy a ostatních primárních komodit, to je pro USA naprosto zásadní. Kdyby dolar tyto funkce internacionální měny neplnil, tak už USA dávno nejsou světovou velmocí číslo jedna. Jedině dolar jim umožňoval, že za reálné zboží a služby mohly platit papírky – za předpokladu, že se budou držet mimo americkou ekonomiku, třeba v čínských devizových rezervách. Proto mohly tolik let provozovat ohromné deficity jak rozpočtu, tak obchodní bilance a běžného účtu. Pro USA je rovněž klíčový fakt příliv zahraničních investic do země, které vyvažují ten chronický deficit běžného účtu. Hodně ekonomů hovoří o tom, že to napraví devalvace dolaru. Ale když prostě něco potřebujete ropu např. nebo průmyslové zboží a nevyrobíte to, musíte to dovézt, ať je cena jakákoli. Nebo lze cíleně změnit strukturu ekonomiky.

Role USA pro světovou ekonomiku spočívá v tom, že jsou hlavním světovým spotřebitelem a zároveň dlužníkem. Především Čína, ale také např. Japonsko jim stále ještě dovolují, aby si jejich zboží USA kupovaly na dluh. Budou to ale akceptovat i nadále? Nebo bude potřeba je k tomu donutit?

Tohle je naprosto zásadní moment, protože to na dřeň obnažuje ten současný systém. USA jsou zároveň hlavní spotřebitel a dlužník. Pro ostatní země – hlavně pro Čínu – to je hlavní odbytový trh. Pokud má hlavní spotřebitel – dlužník problém, mají ho všichni. To ale může nastat tehdy, když je ekonomika vskutku globální, propojená. Systém, který tady funguje, spočívá v tom, že USA se zadlužují, vydávají papíry, které ostatní země hromadí, aby uměle (!) udržely koupěschopnost USA a mohly tam nadále vyvážet.

V posledních týdnech je jasné, že i Česká republika bude zasažena ekonomickou krizí. V této souvislosti je udivivější vrtkavost a nejasnost budoucnosti. Např. JP Morgan Chase odhaduje jednocentní negativní růst české ekonomiky, v říjnu průmyslová výroba klesla nečekaně o 8%, jakoby česká ekonomika měla velice nejasně základy. Jaký je Váš názor na rysy české ekonomiky?

Česká republika je pevně spojena se zbytkem světa. Je to paradoxní, ale kdybychom byli zemí s autarkním hospodářstvím a nebyli závislí na zbytku světa, ať již z hlediska importu nebo exportu, tak by se nás ta krize dotkla minimálně, pokud vůbec. Jenže taková země dneska není. Buď jste významný exportér např. automobilů a pak vás nutně zajímá globální poptávka, protože český trh je dost malý. Nebo vyvážíte suroviny a pak zase musíte sledovat vývoj cen primárních komodit. Česká ekono-

mika je hodně otevřená a silně napojená na EU – máme největší vnitro-obchod v rámci EU, tedy nejvíce obchodních styků provozuje se zeměmi EU – přes 80%. To je nejvíce z celé EU. Takže tato přílišná teritoriální koncentrace není úplně zdravá. Čeští exportéři se měli snažit více se dostat na trhy zemí SNS, hlavně Ruska, Číny samozřejmě i Jižní Ameriky, kde jsme díky vývozu investičních celků mívali vynikající postavení. Jenže vracet se na trhy v době finanční krize, to je trochu pozdě. Dalším problémem našeho exportu je silná koncentrace na automobilový průmysl. Skupina 78 (silniční vozidla) – je hlavní strůjce přebytku obchodní bilance, který táhne náš export – průmyslový export. Zde se tvoří mzdy v ekonomice. Právě na tento sektor jsou napojeny, ať přímo či nepřímo, desetitisíce pracovních míst. Česká ekonomika potřebuje nutně diverzifikovat. Hovořit jen o přijetí nebo nepřijetí Eura, to je podle mě, nepochopení situace. Jestliže není světová poptávka, tak Euro nic moc nezmůže.

Další znepokojující rys je vliv nadnárodních firem v ČR. Málo se hovoří o problému odlivu kapitálových výnosů (zisky, dividendy). Silně záporná bilance výnosů strhává náš běžný účet do mínusu – deficit, který je kryt přílivem přímých zahraničních investic na finančním účtu. To je do budoucna dost znepokojivá situace. Ekonomika má nějaký bod absorpce investic a pak se bezesporu objeví silný tlak na větší „motivaci“ zahraničních firem pro reinvestování zisků v ČR. V budoucnu to může vést k ještě masivnějšímu tlaku na snižování přímých daní, lepší „flexibilitu“ pracovního trhu apod. Je to faktor, který ohrožuje ekonomickou suverenitu ČR, o které si ovšem nemusíme dělat iluze ani nyní. Jako koneckonců u žádné malé země, kte-

rá je zapojená do mezinárodní dělby práce. Právě u malých zemí je vliv vnějšího prostředí dominantní. Stačí zmínit vliv nadnárodních firem, sociální a daňový dumping, „rady“ nadnárodních organizací jako např. Mezinárodního měnového fondu či EU.

Další velký problém, který jako by s tím nesouvisel, je stav českého školství. Struktura naší ekonomiky je průmyslová, ještě pořád, k čemuž potřebujete technické obory. Je ale obtížné je rozvíjet, když české děti mají odpor k matematice a přírodním vědám. Může to znít jako maličkost, ale není tomu tak. Tady začíná problém strukturální nezaměstnanosti: ekonomická struktura vyžaduje určitou kvalifikaci pracovní síly a ta, kterou produkuje české školství, s tím není v souladu. S tím souvisí rovněž úpadek učňovského školství. Nemluvě o podfinancování školství jako takového, o klesající kvalitě studentů, kdy nešťastně nastavený systém pomalu ale jistě devalvuje kvalitu vysokého školství. To je pro budoucnost nejen ekonomiky, pro budoucnost národa, naprostá katastrofa.

Občas se vynoří názor, že české domácnosti jsou předlužené. Poslední statistiky ukázaly, že míra zadluženosti se opravdu zvedla. Jaký je podle Vás stav zadluženosti domácností?

Já bych začala zadlužením obecně. V českých médiích se často zmiňuje zadlužení státu – ve velmi negativních souvislostech, zatímco zadlužení domácností se bere jako normální součást běhu ekonomiky. Dluh nemusí být nutně pozitivní, ani to není nic od dábla. Je třeba se vždy

Podívat se konkrétně: jak vysoký je to dluh, za jakým účelem, jaká je tam splatnost atd. Nelze dluhy plošně odsuzovat, ale na druhou stranu je plošně podporovat, jako něco co pohání ekonomiku, to také

Solidarita je Váš časopis!

- * každý měsíc už více jak dva roky alternativní zprávy z domova i ze světa
  - * reportáže z demonstrací, protestů a stávek
  - * antikapitalistická teorie a analýzy
- Předplaťte si Solidaritu a dostáváte aktuální číslo vždy, když vyjde. Jsme otevřený časopis, který přivítá Vaše příspěvky a podněty. Kontaktujte nás!

nelze.

U českých domácností je celá řada faktorů, která vede k jejich zadlužování. Nejsilnější vliv je zadlužování za účelem pořízení si vlastního bydlení. Důvody jsou celkem nasnadě: je to jednak demografický vývoj, kdy silné ročníky 70. let zakládají rodiny a potřebují odpovídající bydlení. K vlastnímu bydlení a tedy přijetí hypotéky a zadlužení se na x let do budoucnosti je nenutí jen to, že nechtějí platit ná-

jem, v ČR prostě není moc alternativ. Chybí komunální koncepce nájemního bydlení, chybí projekty sociálního bydlení atd. K nárůstu hypoték taky přispěla státní podpora stavebního spoření – jeden z mála typů spoření, kde úroky překračovaly inflaci – a relativně nízké úroky u hypoték. Hypotéka je dlouhodobý dluh, takže samozřejmě hrozba nezaměstnanosti, a tím pádem nemožnosti splácet, může v některých rodinách nastat, ne-

mluvě o hrozbě zvýšených úroků. Ale české banky naštěstí neposkytovaly hypotéky jako ty americké, které se spoléhaly na neustále rostoucí cenu nemovitosti a dávaly hypotéku na 130% hodnoty.

Rizikem jsou spotřební úvěry, protože právě je si berou příjmově nejnižší skupiny. Zajímavé je, že míra úspor domácností v ČR vůbec nekoreluje s růstem příjmů, což by se jinak dalo očekávat. V posledních letech Češi přišli

na chuť zadlužování a konzumerismus zažíval svůj boom. Je potřeba sledovat statistiky exekucí, stejně tak situace, kdy si lidé berou půjčky na půjčky. Za každým takovým číslem je ale nutné vidět lidský osud, a ne jen statistiku. Vždyť počet exekucí už v roce 2007 překročil 400 000 a právě nízkopříjmové domácnosti jsou šoky – např. ztrátou zaměstnání – ohroženy nejvíce.

OTÁZKY KLADL JAKUB HORNÁČEK

Alternativy ke krizi:

Chceme všechno a hned

Jak jsem napsal v minulém článku, věnovanému finanční krizi a otištěném v Solidaritě, tento článek bude věnován alternativám v řešení současné hospodářské krize. Chci tímto přispět do diskuze na poli alternativní levice ohledně toho leninského „co dělat“ v této situaci.

Vycházím z předpokladu, že každá krize kapitalistické společnosti je také příležitost pro restrukturalizaci kapitalismu samotného a jeho společnosti. Např. krize ohledně inflace v 80. letech byla zásadní pro neoliberalní revoluci. Krize, chápáné jako možnosti k restrukturalizaci, nejsou navíc nikdy krátkodobou záležitostí, ale spíše střednědobým bojem. Krize kapitalismu mají taky často jeden společný rys, přítomný i v současné krizi: krize není dána nedostatkem zdrojů, ale jejich špatnou alokací ekonomickým systémem (např. krize z nadvýroby). Krize je tedy moment restrukturalizace alokace zdrojů.

Hnutí

Prioritním úkolem radikální, alternativní a antikapitalistické levice je vytvořit široké hnutí zaměstnanců tradičních i nových pracovních studentů, důchodců, imigrantů a dalších členů sociálně utlačovaných a vyločených vrstev. Toto hnutí samozřejmě nemá na začátku žádnou definovanou identitu, není antikapitalistické samo o sobě, a vyznačuje ho spíše negativní vymezení. Nejde to vytvořit hnutí, které by bylo prodlouženou rukou té či oné skupiny, partaje, odborové centrály, jak se o to etablované struktury v mnoha případech významných hnutí snažily. Toto slouhotí by mělo být nezávislou sociální silou s vlastním programem, jehož splnění by nebylo možné delegovat jakékoliv straně sou-

časného parlamentního spektra. Tato nezávislost má nejméně dva důležité důvody: na jedné straně je jasné že žádná ze současných stran se svojí politikou a strategií nedokážou krizi řešit (konzervativci teorizovali autoregulaci trhů, sociální liberálové říkali, že takový trh mohou zvládnout a regulovat) na druhé straně nezávislost na parlamentní politice otevírá nové prostory nejen v dobách kdy parlament a podobné instituce zastupitelské demokracie mají drtivě menšinovou podporu společnosti. Další rovinou odmítnutí zastoupení tradičními parlamentními stranami je rovina jejich působení: na jedné straně existuje celá řada místních a celostátních požadavků, ale zásadní boj se dnes vede na rovině nadnárodních institucí (EU, G-20, WTO atd.), kterou tradiční strany jen těžce postihují. To klade na hnutí nutnost, aby opravdu přemýšlelo globálně.

Co se týká největší české odborové centrály ČMKOS, je patrné, že nedokáže vidět problémy všech skupin pracujících (migrantů, nových identit práce, a i samotných členů odborů), a navrhnout radikální alternativy, jelikož je sevrěná v prostoru tripartity a vyjednávání za každou cenu: odborář se v této vizi stává zprostředkovatelem mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci, tvůrcem tolik milovaného sociálního smíru.

Radikální levice je v těžké situaci. Hnutí se vytváří na materiálních konfliktech aktérů

(např. vlna vyhazovů, škrty ve školství); z tohoto hlediska je totiž nemožné naroubovat sociální konflikt a hnutí na jinak zpacifikovanou společnost. Nicméně prostor k manévru je i tak docela velký: můžeme se ale snažit vytvořit struktury a situace, které by pomohly vzniku hnutí (např. monotematická kampaň, na kterou by se posléze přibalila jiná témata), být v interakci s lidmi či sociálními skupinami, kde je přítomno nějaké sociální pnutí, které ale zatím nepřerostlo do konfliktu. Radikální levice může být konstruktivním a stmelujícím prvkem hnutí, pokud dokáže srozumitelně a otevřeně v rámci hnutí vystupovat k tomuto optimistickému závěru mě vede několik důvodů.

Současné zkušenosti z Řecka, Itálie, Belgie Francie a Španělska nám ukazují, že společnosti Evropské unie nejsou úplně zpacifikované, a že jsou schopné vyplodit i radikální a dlouhotrvající protesty. Většinou jsou reakcí na politiku vlád, které dávají desítky a stovky miliard eur bankám a velkému průmyslu, ale škrtnou sociální výdaje, či dlouhodobě nejsou schopné zajistit prostředky pro jistější budoucnost mladých (takzvaná nofuture generation): protesty jsou shrnutelné heslem „My vaši krizi nezaplátíme“. Tato hnutí jsou plodem materiálního konfliktu různých skupin ve společnosti (studentů, mladých zaměstnanců, pracujících jako v případě Řecka a Itálie kde se odbo-

raři přidali k mladým generální stávkou). Radikální levice může těmto hnutím poskytnout vlastní analýzu společnosti, moderovat konflikty mezi různými proudy hnutí, snažit se, aby hnutí vytvořilo radikální program společenské změny a řešení krize, které by z něj udělalo více než jen sumu partikulárních zájmů. Positivní program nejen otevírá nový politický prostor, ale taky zamezuje aby protivník použil metodu divide et impera.

Program, aneb co tedy chtít a dělat?

V médiích je v posledních dnech slyšet, že se zhroutil neoliberalní ekonomický systém. Toto tvrzení je odůvodňováno současnými státními zásahy do ekonomiky a požadavky po větší regulaci v bankovním a finančním sektoru (ovšem již ne po větším zdanění). Nemyslím si, že tyto dva rysy plně postihují podstatu neoliberalní revoluce. Naopak její pilíře vidím jinde: odsun daňové zátěže od vysokopříjmových skupin k těm středně a nízkopříjmovým, vytvoření takzvané flexicurity (http://en.wikipedia.org/wiki/Precarious_work) a světa stagnujících mezd, privatizace širokého spektra veřejných statků, porážení dělnického hnutí a jeho strategií, redukce a omezení demokracie. Hnutí, které by se snažilo reagovat na krizi a její provázející restrukturalizaci výroby a ekonomiky, by mělo odpovědět pozitivním programem na tyto základní otázky, v rámci optiky překonání nejen

neoliberalismu ale samotného kapitalistického výrobního způsobu.

V této optice je naprosto zásadní nové přerozdělení zdrojů, deprivatizace veřejných statků a demokratizace jak státu tak organizace výroby. V následujících řádcích se budu snažit načrtnout několik konkrétních návrhů pro alternativní řešení krize a restrukturalizaci způsobu výroby.

Přerozdělení

V rámci současné krize je nutné nastavit systém tak, aby došlo k radikálnímu přerozdělení bohatství. Současná krize může navodit dojem, že prostě nejsou prostředky, a tudíž je nutné, abychom si všichni utáhli opasky. Statistiky naopak ukazují, že zdroje byly jen přesunuty zdola nahoru, což velkým dílem způsobilo i nynější krizi z nadprodukce. Přerozdělením ale chápou něco jiného než vyjednávání vyšší mzdy, které je samozřejmě také nutné ale ne naprosto prioritní.

Jako hlavním činitelem přerozdělení vidím stát a daňový systém. Dnešním problémem není tolik, že mzdy jsou nízké v absolutních cifrách, ale skladba výdajů zaměstnanců. Tuto skladbu lze ale změnit. V českých a evropských mzdách má například velice velkou váhu položka bydlení a s ním spojené náklady a služby (topení, energie, voda, odpady). Tyto výdaje lze omezit například velkou výstavbou státních a obecních bytů s nájmy spojené s příjmem rodin či osob, které obývají daný byt. Mnohé zkušenosti ze zahraničí ukazují, že statní, komunální či regionální správa vody, odpadků a energetiky omezuje náklady a navíc ji lze nasměrovat k šetrnějšímu a ekologičtějšímu použití. Bydlení a s ním spojené náklady a služby prošly rozsáhlou privatizací: trh nejen zvýšil náklady ale je jasné že není schopen uspokojit potřebu lidí mít bydlení (viz krach hypotečního způsobu obstarávání bydlení). Bydlení, voda, energie, i odpady jsou veřejné statky neslučitelné s trhem.

Dnes se také mluví o zvýšení nezaměstnanosti. Tento problém lze docela pružně překonat zavedením 30 až 35 hodinovou pracovní dobou za 40 hodinovou mzdu s tolerancí 5 hodin přesčasů. U nových identit práce je ale problém, že mzda není vázána na po-

čet odpracovaných hodin, ale na splnění konkrétních úkolů: neexistuje tradiční pracovní doba. Vzhledem k tomu, že i v České republice je tato skupina dost početná (teleworking, švarcsystém, některé agenturní zaměstnání), je nutné zavést občanskou mzdu, kterou by dostával každý občan i cizinec s povolením k pobytu dosažením 18 roku života.

Dnes se vůbec nemluví o agenturních zaměstnancích, migrantech, a dalších flexibilních pracujících. Ti již dnes platí krizi nejvýrazněji. Z cizinců, kteří ztratí práci, se stávají nelegálové, flexibilní zaměstnanci mají jen omezený přístup k sociálním službám, agenturní zaměstnanci mají jen velmi malou škálu práv. Nelegální cizinci a ti dnes již pobývající v ČR musí získat trvalé povolení k pobytu a mít přístup k různým sociálním službám a podporám. Musí se rozšířit tradiční sociální stát na všechny flexibilní zaměstnance, spojený s vytvořením nového sociálního státu, který by co nejvíce odpovídal jejich potřebám. Samotná flexibilní práce musí být nahrazena způsobem práce, která bude spojuvat rozvinuté osobnosti pracujících s prvky sociální jistoty.

Všechny tyto nákladné změny musí být financovány vyšším zdaněním vysokopříjmových vrstev, finančního kapitálu, zavedení Tobinovi daně, deprivatizace musí být provedeny s jen minimální kompenzací, ale je především nutné, aby tyto změny byly zavedeny na evropské úrovni. Na jedné straně zavedení společné sociální a pracovní politiky zamezí dnes tolik patrnému sociálnímu dumpingu mezi jednotlivými zeměmi EU, a na druhé ekonomicky silnější země by museli pomoci těm ekonomicky chudším, které jsou často levnými dílnami jejich velkých koncernů a společností.

Demokratizace státu a výroby

Je patrné, že přisuzují státu velkou roli v rámci obhospodaření společenských zdrojů. Nelze ale nevidět, že současný stát má významný demokratický deficit. Navíc příliš velká centralizace může vést k neefektivnosti (z pohledu uživatele a občanů), klientelismu, a plýtvání zdrojů. Z této kritiky státního zásahu vycházeli neoliberalové a nutné říci, že to

byla kritika mnohdy podložena. V této souvislosti vidím cestu v rozšiřování přímé demokratizace v řízení státu. Už dnes existuje celá řada úspěšných zkušeností v tomto smyslu: jde například o spoluvytvářené rozpočty měst, samosprávu městských bytů v Seville. Většina těchto zkušeností má ale municipální a regionální ráz. Na jedné straně je tudíž nutné posílit prostředek referenda, promyslet i nové způsoby přímé demokracie na národní a nadnárodní úrovni, prosadit odvolatelnost politiků a omezení počtu jejich mandátů, ale také se snažit vytvořit Evropu jako síť regionů. Politický požadavek radikální demokratizace státu je naprosto zásadní v rámci přerozdělování. Jde především o to, aby hnutí a občané mohli kontrolovat své politické zástupce, jak nakládají se zdroji, které jim byly svěřeny v sociálním konfliktu. Přerozdělení a radikální demokracii podle mě nelze programově oddělit.

Radikálně demokratické společnosti také jistě přísluší dohled nad výrobou a společenskou kontrolou hospodářství. Tato kontrola má jak místní ráz (struktury zaměstnanců určují společně s majitelem způsob a plánování výroby), tak i ten „globální“. Je patrné, že v řadě klíčových odvětví tržní distribuce zdrojů skrz mechanismus poptávky a nabídky (neboli ceny) selhal. Nejen že brání přístup k některým základním potřebám, ale není vůbec schopen regulovat hospodářství, dát mu dlouhodobější perspektivu rozvoje (čímž samozřejmě nemyslím zvyšování HDP). Cena selhává dennodenně například v případě těžby a prodeje nerostného bohatství, nebere v úvahu takzvané následky a externality. (vedlejší náklady těžby, zejména dopady na životní prostředí). V době, kdy máme před sebou ekologickou, demografickou a energetickou krizi je cena a trh naprosto nevhodný způsob pro další rozvoj lidstva jako takového.

Další zásadní selhání vidím v takzvané „corporate governance“ současných podniků, kdy jsou manažeři zodpovědní jen akcionářům. Manažeři se tedy snaží maximalizovat zisky a dividendy (ze kterých managementu plynou bonusy) v krátké době svého působení. Tento systém řízení podniků a

ekonomiky vede k co největšímu snižování nákladů a k jejich co největší externalizaci. Je to ekonomika na úkor práv, společností, mezd a budoucnosti. Je potřeba současnou „corporate governance“ překonat, a zahrnout do ní i pracující a širší společnost.

Společnost dnes má, i díky novým technologiím, možnost plánovat a řídit hospodářství. Chybí k tomu politická vůle, přesvědčení, ale také určitá kulturní a ekonomická skepse vůči plánované ekonomice kvůli krachu Sovětského svazu. Tento rok budeme slavít 20. výročí pádu berlínské zdi. Za tuto dobu kapitalismus, opravdový vítěz tehdejších bojů, prodělal 10 až 15 národních a nadnárodních krizí a jednu globální (krize new economy). Dnešní krize a vývoj posledních 20ti let ukazuje, že způsob distribuce (konkurenční trh) a organizace ekonomiky (corporate governance) selhávají. I dogma, že neoliberalní kapitalismus je nejefektivnějším způsobem alokace zdrojů, je silně narušen. Není důvod proč neotevřít otázku překonání současného ekonomického paradigmatu, bez strašáků minulosti.

Závěr

Dnes jsme na začátku. Máme ale kolem nás svět, kde existuje celá řada zkušeností jiné politiky a jiné ekonomie (a ekonomiky, byť v omezeném rozsahu). Jak napsal Italo Calvino (http://en.wikipedia.org/wiki/Italo_Calvino), jde o to najít v dnešním pekle to, co už peklem není, dát tomu prostor a život. Tento článek chtěl jenom upozornit na některé nápady a řešení. I historie dělnického hnutí nám má v řadě věcí co říci. Jde tedy o to vytvořit společenskou sílu, která by mohla prosadit program společenské změny. Tento program může čerpat ze současnosti, z těch lepších stránek historie, i z fantazie a hlavně potřeb jeho aktérů. Nechceme se vrátit do minulosti, ale uchopit a změnit budoucnost. V ČR, ale i jinde v Evropě, by se mohla situace zdát beznadějná. Nicméně historie zná zlomy. Jde tedy o to, aby radikální a antikapitalistická levice byla připravená takovému zlomu pomoci, strukturálně, programově a myšlenkově.

JAKUB HORŇÁČEK

Jsme aktivní v hnutí proti základnám USA

Organizujeme protesty proti Bushově "nekonečné válce"

Jsme aktivní v hnutí proti globalizaci korporací

Jsme proti školnému, deregulaci nájemného, sociálním škrtům

ZDOLA

PROTI

GLOBÁLNÍMU

KAPITALISMU

Chci více informací o SocSol a jejich aktivitách

Chci se připojit ke skupině Socialistická Solidarita

Jméno:.....

Adresa:.....

Telefon:.....

E-mail:.....

Vyplněný ústřížek pošlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6.

**PŘIDEJTE SE
K SOCSOL!**

Za čím stojíme

Proti kapitalismu

Kapitalismus dnes nedokáže řešit nezákladnější problémy lidské společnosti či přímo jejich řešení znemožňuje. Tím nejenže brání dalšímu pokroku na cestě ke svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti, nýbrž ohrožuje i samu existenci lidstva. Celá dnešní společnost žije z výsledků práce námezdně pracující většiny obyvatelstva.

Pouze kolektivní převzetí celospolečenského bohatství pracujícími a demokratické plánování, řízení výroby a distribuce jejich výsledků mohou vést k svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti.

Dnešní systém je v principu nereformovatelný. Struktury současného parlamentu, armády, policie a soudní moci byly vytvořeny vládnoucí třídou a jsou konstruovány tak, aby bránily její výlučné postavení.

Stejně odmítavý postoj zaujímáme k minulému režimu z let 1948-89 (a také k ostatním režimům ve východní Evropě, Číně, apod.), který nepovažujeme za socialismus, nýbrž za státně byrokratickou formu kapitalismu. Místo toho se hlásíme k tradici levé opozice proti těmto režimům.

Za socialismus zdola

Podporujeme boje pracujících za kratší pracovní dobu, vyšší mzdy, lepší pracovní podmínky, za bezplatnou lékařskou péči a sociální zabezpečení, za rovný přístup ke vzdělání a informacím a všechny jejich ostatní emancipační snahy. Místo parlamentní politiky prosazujeme alternativu nezávislé aktivity pracujících prostřednictvím stávek, kampaní, manifestací, apod.

Jen sami pracující mohou dosáhnout svého vlastního osvobození. Místo institucí kapitalistického státu navrhujeme systém společenské samosprávy, tedy úplné rozšíření demokracie do všech sfér společenského i hospodářského života.

Solidarita

Úsilí o socialismus je součástí celosvětového boje. Prosazujeme solidaritu s pracujícími v jiných zemích. Jsme v zásadní a aktivní opozici vůči všemu, co proti sobě staví pracující různých zemí, různé barvy pleti, různé národnosti, různého pohlaví, sexuální orientace či profese. Podporujeme tedy kampaně a boje proti rasismu, za úplnou politickou i ekonomickou rovnost žen a mužů, proti diskriminaci homosexuálů a lesbiček, apod.

Fašismus považujeme za akutní hrozbu pracující třídě a svobodám a demokratickým právům, které v minulosti vybojovala. Boj proti fašismu je pro nás navýsost aktuální a prioritní.

Revoluční organizace

Aby bylo možno efektivně prosazovat tyto myšlenky, je třeba, aby se nejbojovnější části pracující třídy, studentstva a mládeže zorganizovaly v revolučně socialistickou stranu, jejíž zárodkem chceme být. Vytvářet takovou stranu je možné pouze účastí ve skutečném dělnickém hnutí a aktivitou v masových organizacích pracující třídy – například v odborech.

Ostatním pracujícím chceme v praxi ukázat, že zájmy reformistických předáků odborů, sociální demokracie nebo komunistické strany nejsou totožné s jejich zájmy. Vyzýváme všechny, kdo souhlasí s našimi základními tezemi, aby se k nám připojili.

www.socsol.cz

Solidarita s Gazou

Několik dní před začátkem Nového roku zaútočily letectvé jednotky Izraele na Gazu. Dosud bylo při těchto útocích zabito přes 550 lidí a další tisíce jsou zraněny. Izrael se navíc chystá na pozemní invazi do pásma Gazy, která bude, díky hustotě zalidnění, stát další obětí, zejména na straně civilního obyvatelstva. Jedny z náletů začaly v sobotu v 11.30h. To je čas, ve kterém se střídají jednotlivé skupiny školáků, protože v Gaze není dostatek škol. Učí se tzv. na směny. V ulicích je v tu dobu obrovské množství dětí. Navíc dopadají izraelské rakety na policejní stanice, v jejichž blízkostech jsou často školy stavěny, což počet obětí mezi dětmi zvyšuje. Navíc byla před několika dny bombardována i univerzita v Gaze.

Mýty

O izraelsko-palestinském konfliktu převládá v české společnosti mnoho mýtů a polopravd. Drtivá většina médií přebírá izraelskou argumentaci. Často se tak setkáváme s otevřenou propagandou okupace Palestiny. Ani v případě nynějších událostí v Gaze tomu není jinak. Říká se nám, že Izrael reagoval vojenskou operací na porušení příměří ze strany Hamásu. Toto příměří bylo uzavřeno 19. června v

Káhiře mezi Izraelem a Hamásem na dobu půl roku. Za zmírnění blokády a konec vpádů do Gazy slíbil Hamás ukončit střelbu podomácku vyro-

raket kássam. Nicméně 4. listopadu uzavřel Izrael úplně všechny přechody do Gazy, čímž zabránil dodávkám zboží, surovin i humanitární pomoci,

ních hnutí např. v Egyptě. Postoj jeho prezidenta Husního Mubarak je přitom příkladem pokrytectví. Na jedné straně verbálně podporuje palestinský boj za samostatnost a na druhé straně spolupracuje s Izraelem na zhoršování situace v Gaze tím, že stejně jako Izrael uzavírá hraniční přechody. Mubarak se také bojí toho, že případný úspěch Hamásu by mohl inspirovat opoziční hnutí v jeho zemi, ve které už pohodlně několik desítek let panuje rukou diktátora.

Izrael a jeho ilegální okupace Gazy přinesly jejím obyvatelům neskutečné utrpení. Podle údajů OSN žije 9 z 10 obyvatel Gazy pod hranicí chudoby. Tato nesnesitelná situace musí skončit. To mohou dokázat jen obyčejní Palestinci a Izraelci, kteří se společně se zbytkem světa postaví proti pokračující okupaci palestinských území.

bených raket kássam na jižní Izrael. Blokáda zůstala a měla podle pracovníků OSN devastující účinek na životy obyvatel. Jednostranně dodržované příměří tak bylo v reakci na izraelské vpády přerušováno občasnými odvetnými odpaly

a zahájil sérii výpadů na její území.

Izraelský deník Haaretz z 31. 12. informoval o tom, že nynější plány útoku jsou již šest měsíců staré. Ze zpráv ministerstva obrany, které deník zveřejnil, vyplývá, že Izrael se na agresi chystal už v době, kdy začal jednat o příměří s Hamásem.

Často se také uvádí, že Hamás odmítá uznat stát Izrael. V dubnu ale jeho politický představitel Chalid Mašál nabídl Izraeli desetileté příměří, jako výraz uznání Izraele, pokud se ten stáhne z území, která okupuje od roku 1967.

Hamás je organizace, která získala ve volbách v lednu 2006 podporu většiny Palestinců. Je to také organizace, které nevzdává boj za sebeurčení palestinského národa.

Hnutí

Hamás by se měl soustředit na podporu lidových opozi-

Proto požadujeme:

- **Okamžité zastavení leteckých úderů na Gazu**
- **Okamžité ukončení pozemních operací v Gaze**
- **Otevření hraničních přechodů jak na izraelské, tak i egyptské straně**
- **Ukončení námořní blokády Gazy**
- **Zahájení skutečných jednání se všemi relevantními subjekty, včetně demokraticky zvolené vlády Hamásu**
- **ČR by jako předsedající země EU měla jasně odsoudit pokračující útoky na obyvatele Gazy i blokádu, která činí jejich život skutečným utrpením**

Aby byl na Blízkém východě mír, musí dojít ke vzniku společného mnohonárodnostního, sekulárního státu na území historické Palestiny s hlavním městem Jeruzalémem. Tento proces však musí nutně být součástí širšího lidového hnutí za demokracii a sociální spravedlnost napříč arabským světem.

Předplatte si Solidaritu

- Chci si předplatit následující čísla v ceně 100 Kč (včetně poštovného - dotujeme polovinu)
- Distribuční předplatné - chci si předplatit .... exemplářů časopisu.

Jméno:.....

Adresa:.....

Telefon:.....

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6, nebo objednávejte na info@socsol.cz. Info: 775205682